



Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző:

Pástor Mikály

Cím:

A Zenélő Óra - tévedések egy nekrológ körül

Forrás:

Magyar Hírlap

Bp.

(Hely)

1936. VIII. 23.

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

640.24

Hely

"Zenélő Óra"

Idő

"1936"

Személy

Helyszám

A Zenélő Óra – tévedések egy nekrológ körül

A Vörös Ökör és a székely gulyás

Azt olvasom, hogy „a Belváros egyik patinás üzletére”, a Vármegyeház-utca sarkán levő *Zenélő Órához* címzett vendéglőre ráhúzták a redőnyt. A *Zenélő Óra*, mely cégéret a helyiségben muzsikáló órától kapta, még a török időkre is vissza tudott emlékezni, — írja a búcsúztató. Megtudjuk a híradásból azt is, hogy a *Zenélő Óra* abban is nevezetes volt, hogy helyiségeiben szolgálták fel először a székelygulyást, melyet *Székely József*, Pestvármegye főlevéltárosa, mint működvelő szakács talált fel. „*Székely József*, aki egy időben lírai verseket is írt, elhatározta, hogy gulyását közkinccsé teszi és az étel receptjét a *Zenélő Óra* tulajdonosának ajándékozta. A székelygulyás tehát nem a székelyektől eredt — mint a közhit tartja —, hanem *Székely József* találománya”...

Mi vitte lejtőre a szegény *Zenélő Órát*, az általános pénztelenség, a kismenürendszer, vagy a megszorított kifőzők konkurrenciája: nem mondja meg a krónikás. De akármilyen okozta is veszét, sok más mindenkiével együtt elmulását elkíséri az én rokonszenvem is. Én ugyan nem igen frekventáltam a *Zenélő Órát*, —ét, borát, székelygulyását nem ismer-

tem, de sajnálom, hogy becsukták, mert nekem szimpatikus minden hely, minden korcsma és kávéház, mely néhanapján egy-két órára békés zúgot ad annak a sok-sok társtalan, otthontalan, kivert embernek, bús legénynek és egyéb mindenkinek, aki egy pohár bor, egy korsó sör, vagy egy csésze fekete mellett szeretné kipihenni magát.

De tulajdonképpen nem is erről akarok beszélni, hanem a *Zenélő Óra nekrológjának egy-két tévedését akarom kireparálni. Kezdjük a székelygulyáson. Azt mondja a krónikás, hogy a székelygulyást Székely Józsefről, Pestvármegye egykori versfaragó főlevéltárosáról nevezték el, mert a főlevéltáros egyéb bokros elfoglaltsága mellett működvelő szakács is volt és ő találta volna fel a székelygulyás receptjét. Hát azt még elhiszem, hogy ennek a nagyszerű ételnek a kitűnő főlevéltáros adott nevet, de abban aztán Tamás vagyok, hogy a névhez a receptet is ő találta ki. Bizony, régi magyar étel a káposztában főtt és gulyáshús módjára felaprított sertés, melyről Szirmay Antal Budán nyomtatott és 1804-ben megjelent „Hungária in Parabolis” című könyve is megemlékezik. Mikor Szirmay Antal híres könyve napvilágot látott, akkoriban*

Székely József főlevéltáros még csak hátulgombolós nadrágban járt, ha egyáltalában a világon volt.

Az Arany Ökör kompánia

Egyébként *Székely József*, aki legénykorában csakugyan rávetemedett a versfaragásra is, az özvenes évek derekán tagja volt az „*Arany Ökör*” kompániának. Az ötvenes évek pesti írói és művészei a tagjai ennek a kompániának: *Vadnay Károly*, *Lisznyai Kálmán*, *Vajda János*, *Tóth Kálmán*, *Berecz Károly*, *Dobsa Lajos*, *Kövér Lajos*, *Balázs Sándor*, *Degré Alajos*, *Beöthy László* és ifjabb *Marastonyi József*, a festő. De sodródott a kompániához más is. Azért nevezték őket „*Arany ökör kompániának*”, mert az *Arany Ökör-höz* címzett vendéglő házában, egy elsőemeleti szobában volt a tanyájuk. Itt bújtak meg a Bach-korszak konfidenseinek a szemé elől. Kvaterkáztak, vitatkoztak, vagy kártyáztak és várták a jobb időket. Az *Arany Ökör* volt az akkori pesti írók és újságírók Otthon-klubja.

Ehhez a kompániához tartozott *Székely József* is, de úgylátszik, nagyobb volt az ambíciója, mint a tekintélye. *Dobsa* elnevezte *Sekszpir Jósokának*.

— Ennek a *Józsinnak* roppant nagy a talentuma, annyi bizonyos — mondta *Dobsa*. — Csakhogy mire, azt nem lehet tudni.

Ágay Adolf viszont azt mesélte *Székely Józsefről*, hogy csakugyan eltökélte magában, hogy vagy akkora író lesz, mint

Shakespeare, vagy akkora hadvezér, mint Napoleon. De ha ez sem, az sem sikerülne:

lemez királynak a Balkánra s Dalmáciában föléleszti Nagy Lajos korát.

Végül aztán mégis csak kijött a tehetség *Székely Jósokából*: fölfedezte a székelygulyást.

Melyik uccában volt az *Arany Ökör*?! Abban a „*Granatéros-utcában*”, melyet ma Városház-uccának nevezünk. A Vármegye-utca sarkán állott az *Arany Ökör* egyemeletes erősen megkopott háza. Az „*Arany Ökörhöz*” címzett kocsmá különben már a XVIII. század végén ismeretes volt Pesten. A százados Vármegye-házáról idejártak kvaterkázni elébb az urak, majd a hajduk. Mikor pedig a mult században a hatvanas évek legelején az *Arany Ökör* beadta a kulcsot, új kocsmá nyílt a helyén, de ennek már *Zenélő Óra* nevet adott az új gazda. Cégérnek pedig a ház sarkára emeletnyi magasságban feltétegett egy nagyfene órát. Ez az óra azonban sem nem ütött, sem nem járt, zenélni pedig éppenséggel nem zenélt. Az óra-cégér eszméjét viszont a Fürdő-utcából szedte a Gránátos-utcai kocsmáros. A mai Perc-köz és Fürdő-utca sarkán állott a harmincas évek elején az a ház, melyen szintén óra ékeskedett. Óra-háznak hívták ezt a házat, mely arról nevezetes, hogy 1837-ben ebben a házban lakott *Kossuth Lajos*, mikor az Országgyűlési Tudósítások kiadása miatt perbefogták. Annak a kurta-keskeny uccáskának pedig, mely az Óraházat a szembenlevőtől elválasztotta, a harmincas években még *Minuta-utca*nak nevezték

s csak később magyarosították meg *Per-cenet*-utcára. Ettől a háztól szedte az óra-cégér ötletet a Gránátos-utcai kocsmáros, de nem sokáig örülhetett az ötletének, mert szemben vele a Gránátos-utca másik oldalán a Trattner-ház tőzsomszédságában új kocsmá támadt. Ennek meg *Uj Zenélő Óra* nevet adott a tulajdonosa. Az egyik Zenélőórában a bor volt a jobb, a másikban meg a sör. Az italt kedvelő társadalom pedig, hogy össze ne tévessze a kettőt, az *Arany Ökör* utódját *Régi Zenélő Órának* nevezte, a konkurensét meg *Uj Zenélő Órának*. Túrhetően ment egy darabig mindkét Zenélő Óra. A régibe főként urak jártak, az újba jobbadán hajduk és postások. Idejárt különben egy-egy pohár borra a hóhér is. Mikor aztán a hetvenes években az *Uj Zenélő Óra* szomszédságában a Libasinszky házában megnyílt a *Komló-vendéglő*, mintha torkát vágták volna el a másik két kocsmának, egyszerre elapadt a forgalmuk. A *Komló* jött divatba. Nem is csuda. Itala, főztje elsőrangú. Gyomra, toroka idehozott mindenkit, az igaz, hogy a *Komlóban Szabadi Náci* volt a kocsmáros.

A dalköltő kocsmáros

Szabadi Náci nevezetes személyiség volt. Tulajdonképpen *Frank Ignác* volt a tisztes neve és eleinte *Tatán* volt kocsmáros. Ott fedezte fel *Esterházy*, a tatai gróf. *Frank Ignácot* nem a bora tette híressé, hanem a *nótái*. *Frank Ignác* ugyanis dalköltő volt, akárcsak később *Dankó Pista*. *Frank Náci* olyan pattogó csárdásokat írt, hogy tűzbehozta vele a fiatal-ságot. A „*Jaj de fáj*” kezdetű nótát, a *Krinolin*-csárdást, meg a *Korhely*-csárdást is ő írta. *Petőfinek* „*Befordultam a konyhára*” című költeményét is megzenésítette. Híres volt az a *nótája* is, amelyik úgy kezdődött, hogy „*Korcsmáros vagyok én*” csárdás!... *Tatáról Pestre* jött, *Frankból Szabadi* lett és kibérelte a *Komlót*. Egész *Pest* törte magát a *nótái* után. Élete utolsó éveiben, mikor már a *besnyői klostromban* éldegélt, az a nagy öröm érte, hogy *Massanet*, a híres francia zeneszerző hangszerelte „*Plevna* vagy a *török-magyar induló*”-ját.

De úgy látom, nagyon messze kalandoztam a témámtól, mert tulajdonképpen csak azt akartam elmondani, hogy az a kollégám, aki olyan szépen parentálta el a *Zenélő Órát*, téved abban, hogy ennek a kocsmának a multja a török időkben vész el. A *Zenélő Óra* csak a hatvanas években nyílt meg az *Arany Ökör* elárult helyiségeiben. Mikor pedig a kilencszáz-as esztendőben az *Arany Ökör* egyemeletes, rozszant házát lebontották, akkor építették

fel a helyére azt a hatalmas ötemeletes házat, melynek földszintjén néhány esztendővel ezelőtt egy „legújabb” *Zenélő Óra* rendezkedett be.

A török időkben pedig még híre-hamva sem volt a *Zenélő Órának*, azt sem tudták róla, mifán terem.

Pásztor Mihály